

ЗМІСТ

Геологія горючих копалин	
<i>ЛАЗАРУК Ярослав, ЗАЯЦЬ Христина, ПОБИГУН Ірина.</i> Гравітаційний тектогенез Більче-Волицької зони Передкарпатського прогину.....	5
<i>СТЕФАНИК Юрій, КУЛЬЧИЦЬКА-ЖИГАЙЛО Леся, ГЕРЛЬОВСЬКИЙ Юрій.</i> Визначення коефіцієнтів активності горючих компонентів природного газу за модернізованим рівнянням стану Ван-дер-Ваальса.....	17
<i>ВЛАДИКА Віталій, НЕСТЕРЕНКО Микола, БАЛАЦЬКИЙ Роман.</i> Методика експериментального визначення коефіцієнта вилучення газу на зразках порід-колекторів.....	24
<i>БУЧИНСЬКА Ірина, ЛАЗАР Галина, САВЧИНСЬКИЙ Любомир, ШЕВЧУК Олена.</i> Умови утворення вугілля пласта n_8 Львівсько-Волинського басейну за геохімічними даними.....	32
Геохімія	
<i>НАУМКО Ігор, ПАВЛЮК Мирослав, НЕСТЕРОВИЧ Наталія, ФЕДОРІШИН Юрій, ТРИСКА Назар.</i> Еволюційний характер процесів флюїдопереносу і локалізації міді в основних вулканітах трапової формації Західної Волині (на прикладі Лучичівської товщі).....	42
<i>ЯРЕМЧУК Ярослава, ГРИНІВ Софія.</i> Вплив органічної речовини на склад та генезу глинистих мінералів відкладів кам'яної солі Передкарпатського прогину.....	60
<i>ЛЮБЧАК Олександр, ХОХА Юрій, ХРАМОВ Володимир.</i> Термодинамічна модель будови органічної речовини вугілля за його елементним складом.....	71
Гідрогеологія	
<i>ГАРАСИМЧУК Василь, ПАНЬКІВ Роман, КАМІНЕЦЬКА Богдана.</i> Гідродинамічне моделювання та оцінка еколого-геохімічних характеристик ґрунтових вод сільської місцевості (на прикладі с. Новосілка Львівської області).....	78
<i>КУШНІР Святослав, КОСТЬ Марія, ПАЛЬЧИКОВА Олена.</i> Причини відмінності хімічного складу природного газу в родовищах Зовнішньої зони Передкарпатського прогину.....	88
<i>КАРАБІН Василь.</i> Гідрохімія головних іонів р. Білий Черемош.....	101
<i>ПАНЬКІВ Роман, КОСТЬ Марія, САХНЮК Ірина, ГАРАСИМЧУК Василь, МАЙКУТ Орися, МАНДЗЯ Ольга, КОЗАК Роман, ПАЛЬЧИКОВА Олена.</i> Екологічна оцінка якості вод верхньої частини басейну Західного Бугу.....	107
У наукових колах	
<i>НАУМКО Ігор.</i> Сучасні проблеми літології осадових басейнів України та суміжних територій (за матеріалами міжнародної наукової конференції).....	117

Ярослав ЛАЗАРУК, Христина ЗАЯЦЬ, Ірина ПОБІГУН

ГРАВІТАЦІЙНИЙ ТЕКТОГЕНЕЗ БІЛЬЧЕ-ВОЛИЦЬКОЇ ЗОНИ ПЕРЕДКАРПАТСЬКОГО ПРОГИНУ

У смузі регіональних Городоцького, Калуського і Косівського розломів, які відокремлюють Більче-Волицьку зону від Східноєвропейської платформи, у неогенових відкладах виявлені об'єкти, перспективні для пошуків родовищ нафти та газу. Генетично вони пов'язані із зсувними процесами в обводнених слабо ущільнених осадах під час їхньої седиментації. На основі переінтерпретації матеріалів польових геофізичних досліджень в опущених блоках згаданих розломів виділені специфічні тектонічні дислокації: дугоподібні в розрізі і плані розривні порушення та пов'язані з ними плікативні структури у вигляді напівантикліналей чи структурних носів. Вони мають гравітаційну природу і виникають у слабколітифікованих осадах з великою швидкістю седиментації. Наведено приклади аналогічних дислокацій в інших нафтогазоносних басейнах світу з подібною будовою та історією геологічного розвитку, до яких приурочені численні поклади вуглеводнів. У прирозломних ділянках Більче-Волицької зони виділено близько двох десятків перспективних структур. З метою обґрунтування нових пасток вуглеводнів рекомендуємо проведення геологорозвідувальних робіт.

Ключові слова: нафта і газ, пастки вуглеводнів, тектонічні порушення, гравітаційний тектогенез, нафтогазоперспективні об'єкти.

Юрій СТЕФАНІК, Леся КУЛЬЧИЦЬКА-ЖИГАЙЛО, Юрій ГЕРЛЬОВСЬКИЙ

ВИЗНАЧЕННЯ КОЕФІЦІЄНТІВ АКТИВНОСТІ ГОРЮЧИХ КОМПОНЕНТІВ ПРИРОДНОГО ГАЗУ ЗА МОДЕРНІЗОВАНИМ РІВНЯННЯМ СТАНУ ВАН-ДЕР-ВААЛЬСА

Коефіцієнти активності горючих компонентів та їхніх ізомерів, що входять до складу природного газу, розраховано на основі аналітично виведеного модернізованого рівняння стану Ван-дер-Ваальса, яке досить точно описує взаємозв'язок $P-V-T$ в областях критичних та надкритичних температур і тисків. Модернізоване рівняння можна використовувати для різних хімічних сполук, оскільки воно враховує індивідуальні властивості речовини у вигляді критичного коефіцієнта стискування Z_c . Найкращі результати це рівняння дає в межах зведених тисків від 1,0 до 1,9 та зведених температур від 1,2 до 23,5.

Ключові слова: фугітивність, модернізоване рівняння, критичні тиск та температура.

Віталій ВЛАДИКА, Микола НЕСТЕРЕНКО, Роман БАЛАЦЬКИЙ

МЕТОДИКА ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОГО ВИЗНАЧЕННЯ КОЕФІЦІЄНТА ВИЛУЧЕННЯ ГАЗУ НА ЗРАЗКАХ ПОРІД-КОЛЕКТОРІВ

Запропоновано нову методику визначення коефіцієнта вилучення газу, яка базується на проведенні капіляриметричних досліджень та вивченні деформаційних властивостей порід залежно від ефективного тиску. Вона стосується газопромислової справи, зокрема вивчення смісних і потенційно можливих газовідавальних властивостей порід-колекторів, та може бути використана при підрахункові загальних і балансових запасів газу в покладах із невисоким вмістом конденсату (до 250 г/м^3), які планують розробляти на газовому режимі. При цьому ефективну та динамічну пористість визначають з отриманих кривих капілярного тиску для води і газу. Контролюють повноту насичення зразків шляхом порівняння відкритої пористості, визначеної незалежними методами (газоволюметричним та гравіметричного вимірювання). У випадку відхилень, за основу беруть відкриту пористість за газоволюметричним методом і до неї приводять усі

експериментальні виміри шляхом уведення поправок за недонасичення пор. Коефіцієнт вилучення газу визначають за співвідношенням динамічної пористості до ефективної.

Методика передбачає проведення досліджень на представницькій колекції зразків керна (не менше ніж 32 зразки, відібрані з різних свердловин). За результатами досліджень, проведених на одиничних зразках керна, будують усереднену залежність ефективної і динамічної пористості від відкритої, а на її основі – залежність коефіцієнта вилучення газу від відкритої пористості (або добутку відкритої пористості на коефіцієнт газонасичення), яка дає можливість диференційовано визначати коефіцієнт вилучення газу, залежно від ємнісних властивостей пласта, і використовувати його для вирішення конкретних прикладних завдань.

Методика дозволяє визначати коефіцієнт вилучення газу на зразках керна, що сприяє підвищенню вірогідності визначення потенційно можливого коефіцієнта газовилучення і, як наслідок, більш достовірному підрахунку видобувних (балансових) запасів газу. Вона пройшла апробацію на зразках керна, відібраного із продуктивних відкладів нижньосарматського ярусу Вишнянського родовища Передкарпатського прогину.

Ключові слова: порода-колектор, відкрита пористість, газонасичення, коефіцієнт вилучення газу.

**Ірина БУЧИНСЬКА, Галина ЛАЗАР,
Любомир САВЧИНСЬКИЙ, Олена ШЕВЧУК**

УМОВИ УТВОРЕННЯ ВУГІЛЛЯ ПЛАСТА n_8 ЛЬВІВСЬКО-ВОЛИНСЬКОГО БАСЕЙНУ ЗА ГЕОХІМІЧНИМИ ДАНИМИ

Побудовано карти концентрацій елементів-домішок (Be, Cr, Ni, Pb) у вугіллі пласта n_8 Червоноградського геолого-промислового району Львівсько-Волинського басейну. Встановлено переважно сингенетичне, зрідка епігенетичне нагромадження цих елементів. Аналіз площинного поширення і геохімічних бар'єрів, що спричинили виникнення певних ділянок пласта з аномальними концентраціями, дозволив відтворити умови утворення палеоторфовища. Під час формування вугільного пласта n_8 у південно-східній частині території були озерно-болотні умови, що привели до формування гумусового та гумусо-сапропелевого вугілля. Вугілля пласта n_8 характеризується певними концентраціями цих елементів (Be – до 2 г/т, Cr – 10 г/т, Ni – 20 г/т) з поступовим збільшенням на південний захід. На картах чітко простежується смуга з північного сходу на південний захід з аномальними значеннями концентрацій, пов'язана з додатковим живленням за рахунок порід областей зносу і, можливо, з нерівностями дна торфовища. Східна частина території пласта n_8 складена переважно гумусовим вугіллям. Це область поширення болотних фацій, що підтверджується аналізом концентрацій Pb. Якщо вважати, що за незначних концентрацій свинець є лише сингенетичної генези, то торфовище, що існувало на сході території, було низинного походження.

Ключові слова: Львівсько-Волинський басейн, вугілля, вугільний пласт, геохімія, елементи-домішки, палеоторфовище.

**Ігор НАУМКО, Мирослав ПАВЛЮК,
Наталія НЕСТЕРОВИЧ, Юрій ФЕДОРИШИН, Назар ТРИСКА**

ЕВОЛЮЦІЙНИЙ ХАРАКТЕР ПРОЦЕСІВ ФЛЮІДОПЕРЕНОСУ І ЛОКАЛІЗАЦІЇ МІДІ В ОСНОВНИХ ВУЛКАНІТАХ ТРАПОВОЇ ФОРМАЦІЇ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНИ (НА ПРИКЛАДІ ЛУЧИЧІВСЬКОЇ ТОВЦІ)

Наведено результати досліджень міденосних відкладів лучичівської товщі волинської серії нижнього венду трапової формації Волині на макро- та мікрорівнях, включно з лавобрекчіями базальту з підшви товщі. Запропоновано нові підходи до встановлення можливих механізмів перенесення міді під час формування цієї істотно вулканогенної структурної одиниці. Екстракція, концентрація, перенесення і відкладання міді

безпосередньо пов'язані з еволюційним характером функціонування мігрувальних металоносних флюїдів: розплавних, розплавно-розсольних, постмагматичних. У комплексі це підтверджує складність і багатоетапність утворення трапової формації Західної Волині загалом: перебіг явищ ліквідації та перегрупування впливу флюїдних потоків зафіксовані упродовж усього періоду формування базальтової товщі.

Ключові слова: флюїди, мідь, базальти, трапова формація, лучичівська товща, Західна Волинь.

Ярослава ЯРЕМЧУК, Софія ГРИНІВ

ВПЛИВ ОРГАНІЧНОЇ РЕЧОВИНИ НА СКЛАД ТА ГЕНЕЗУ ГЛИНИСТИХ МІНЕРАЛІВ ВІДКЛАДІВ КАМ'ЯНОЇ СОЛІ ПЕРЕДКАРПАТСЬКОГО ПРОГИНУ

Досліджено вплив органічної речовини на глинисті мінерали у відкладах кам'яної солі Передкарпатського прогину. Глинисті мінерали активно сорбують органічні компоненти як поверхнею, так і структурою – лабільними міжшаровими проміжками. Результати сорбції органічної речовини відображаються на дифракційних спектрах у вигляді гало в області 22–36 град. кутів 2Θ при Fe, K α випромінюванні та додаткових чітких рефлексів низької інтенсивності в області малих кутів дифракції із міжплощинними віддалями 2,91–1,54 нм. Органічні компоненти, захоплені глинистими мінералами з лабільною структурою, перешкоджають входити неорганічним катіонам у міжшарові проміжки, що призупиняє аградаційну трансформацію цих мінералів. Асоціація монтморилоніту, коренситу та хлорит-монтморилоніту в пелітовій фракції водонерозчинного залишку баденської кам'яної солі Передкарпатського прогину пояснюється двома причинами – впливом одновікового вулканізму, який привів до виникнення значної кількості набухаючих глинистих мінералів при заміщенні вулканічного скла пірокластичного матеріалу, та сорбцією органічної речовини, яка перешкодила перетворенню нестійких в евапоритовому середовищі мінералів.

Ключові слова: глинисті мінерали, органічна речовина, сорбція, трансформація глинистих мінералів, кам'яна сіль, Карпатський регіон.

Олександр ЛЮБЧАК, Юрій ХОХА, Володимир ХРАМОВ

ТЕРМОДИНАМІЧНА МОДЕЛЬ БУДОВИ ОРГАНІЧНОЇ РЕЧОВИНИ ВУГІЛЛЯ ЗА ЙОГО ЕЛЕМЕНТНИМ СКЛАДОМ

Складено та вирішено систему рівнянь матеріального та енергетичного балансів для хімічних елементів – складових органічної частини вугілля. Складання балансів ґрунтувалося на формалізмі Джейнса та адитивно-груповому методі Ван Кревелена. Визначено рівноважні концентрації аналітико-функціональних груп атомів, що складають органічну частину вугілля, залежно від температури. Методику можна використовувати для встановлення за елементним складом хімічної будови органічної складової твердих горючих копалин та розсіяної органічної речовини.

Ключові слова: елементний склад, вугілля, органічна речовина, формалізм Джейнса, термодинамічні функції, групи атомів, калорійність, термодинамічна рівновага.

Василь ГАРАСИМЧУК, Роман ПАНЬКІВ, Богдана КАМІНЕЦЬКА

**ГІДРОДИНАМІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ
ТА ОЦІНКА ЕКОЛОГО-ГЕОХІМІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК
ГРУНТОВИХ ВОД СІЛЬСЬКОЇ МІСЦЕВОСТІ
(НА ПРИКЛАДІ с. НОВОСІЛКА ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)**

Побудовано гідродинамічну модель горизонту ґрунтових вод сільської місцевості під час меженого періоду. З'ясовано, що дзеркало ґрунтових вод відображає морфологію рельєфу, а розвантаження вод проходить у р. Зубра за значення генерального напірного градієнта 0,027. Значення напірних градієнтів між точками опробування коливається в межах 0,018–0,259.

Досліджено якісні та кількісні еколого-гідрохімічні характеристики ґрунтових вод. Встановлено перевищення допустимих норм компонентів азотної групи, Калію, органічної речовини, в окремих пробах – Феруму та Кадмію.

Підраховано питомі значення витрат підземного водного потоку та водорозчиненого йонного стоку в р. Зубра.

Ключові слова: моделювання, ґрунтові води, підземний стік, еколого-гідрохімічні характеристики.

Святослав КУШНІР, Марія КОСТЬ, Олена ПАЛЬЧИКОВА

**ПРИЧИНИ ВІДМІННОСТІ ХІМІЧНОГО СКЛАДУ
ПРИРОДНОГО ГАЗУ В РОДОВИЩАХ ЗОВНІШНЬОЇ ЗОНИ
ПЕРЕДКАРПАТСЬКОГО ПРОГИНУ**

На великих багатошарових газових родовищах Передкарпаття величини сумарного складу газів можна вважати характеристиками “первинних” газів, які формували колись відповідні родовища. Основним джерелом цих газів була Крукеницька западина, у надрах якої одночасно утворювалися гази двох типів.

Встановлено, що помітна диференціація складу газів можлива лише при вертикальній міграції через достатньо ущільнені пласти глини. Запропоновано і теоретично обґрунтовано концепцію газового осмосу в нанопористих глинах.

На прикладі Залужанського газоконденсатного родовища показано, що при появі в розрізі осмотичних бар'єрів бароосмотичний профіль для пластових вод і крива зміни концентрації метану в газах розбиваються на декілька незалежних ділянок.

Ключові слова: Залужанське газоконденсатне родовище, склад газів, газовий осмос, бароосмотичний профіль.

Василь КАРАБИН

ГІДРОХІМІЯ ГОЛОВНИХ ІОНІВ р. БІЛИЙ ЧЕРЕМОШ

Досліджено р. Білий Черемош – правий витік р. Черемош, який впадає в р. Прут.

Атмосферні опади у верхів'ї Білого Черемошу є гідрокарбонатного складу за вмістом аніонів і дуже мінливі в катіонній складовій: натрієво-кальцієво-магнієві, магнієво-кальцієво-натрієві, натрієво-магнієво-кальцієві. Така мінливість складу пояснюється низькою мінералізацією, яка коливається від 0,068 до 0,081 г/дм³.

Вода з р. Білий Черемош, відібрана вище с. Яблуниця, характеризується гідрокарбонатним магнієво-кальцієвим складом, мінералізацією 0,305–0,319 г/дм³. Вміст іонів хлору не перевищує 16,0 мг/дм³, сульфат-іона – 49,0 мг/дм³. Вода окремих лівих допливів ріки має гідрокарбонатний кальцієво-магнієвий склад, мінералізацію 0,266 мг/дм³. Нижче с. Яблуниця мінералізація вод Білого Черемошу зростає до 0,380 г/дм³.

Гідрокарбонатний кальцієво-магнієвий склад і дуже низька мінералізація вод є особливістю басейну верхньої частини Білого Черемошу порівняно з іншими допливами р. Прут. Вагомим чинником забруднення вод середньої та нижньої частин Білого Черемошу є часті повені, під час яких у річкові води потрапляють складники численних неорганізованих сміттєзвалищ, розміщених на терасах річки.

Ключові слова: р. Білий Черемош, мінералізація, поверхневі води, атмосферні опади, гідрохімія головних іонів.

**Роман ПАНЬКІВ, Марія КОСТЬ, Ірина САХНЮК, Василь ГАРАСИМЧУК, Оріся МАЙКУТ,
Ольга МАНДЗЯ, Роман КОЗАК, Олена ПАЛЬЧИКОВА**

ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА ЯКОСТІ ВОД ВЕРХНЬОЇ ЧАСТИНИ БАСЕЙНУ ЗАХІДНОГО БУГУ

Проведено екологічну оцінку якості вод верхньої частини басейну Західного Бугу за показниками їхнього складу в м. Кам'янка-Бузька, м. Сокаль, на Добротвірському водосховищі. Встановлено, що склад вод змінюється від сульфатно-гідрокарбонатного кальцієвого (2001–2004, 2007) до гідрокарбонатного кальцієвого (2006, 2008–2011) із мінералізацією 0,58–0,75 г/дм³. І лише 2003 та 2006 р. у м. Кам'янка-Бузька вода сульфатно-гідрокарбонатна магнієво-кальцієва. Упродовж 2000–2011 рр. зафіксовано перевищення рибогосподарських норм за хімічною потребою в кисні, біологічним споживанням кисню після 5 днів, розчиненням киснем, іонами амонію, нітритами, фосфатами, Ферумом, що вказує на значне антропогенне забруднення р. Західний Буг. Спостерігається зменшення вмісту сульфатів, гідрокарбонатів, кальцію, величини мінералізації та твердості за течією річки.

За узагальненим екологічним індексом якість води річки за течією змінюється від слабкозабрудненої до досить чистої. Встановлено, що динаміка змін величин узагальнених показників якості вод у верхній частині басейну річки визначається показниками трофо-сапробіологічного блоку.

Ключові слова: гідрогеохімія, Західний Буг, сольовий склад, показник трофо-сапробності, специфічні речовини токсичної дії.

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЛІТОЛОГІЇ ОСАДОВИХ БАСЕЙНІВ УКРАЇНИ ТА СУМІЖНИХ ТЕРИТОРІЙ (за матеріалами міжнародної наукової конференції)

На двох попередніх наукових конференціях з сучасних проблем літології осадових басейнів України та суміжних територій зазначалося про необхідність періодичної організації наукових зібрань учених з цієї значущої проблематики, зокрема, передбачалося їхнє проведення 1 раз на 2–3 роки і надання їм статусу Міжнародних.

Завдяки зусиллям наукової літологічної спільноти, як наголосив академік НАН України Євген Шнюков при відкритті вже Третньої міжнародної наукової конференції, цього вдалося досягнути. Чергову конференцію, яка відбувалася в м. Київ 8–13 жовтня 2012 р., організували Національна академія наук України, Відділення наук про Землю (ВНЗ) НАН України, Український літологічний комітет ВНЗ НАН України, Інститут геологічних наук (ІГН) НАН України, Відділення морської геології та осадового рудоутворення Національного науково-природничого музею (ННПМ) НАН України, Державна служба геології та надр України, Спілка геологів України.

Співголови конференції – Є. Шнюков, П. Гожик; почесний науковий комітет – П. Дімітров, П. Загороднюк, П. Зарицький, О. Лукін, О. Митропольський, М. Павлюк, М. Панін, О. Проскуряков, Л. Маркс, Ю. Сеньковський, О. Япаскерт; організаційний комітет – С. Шехунова, Л. Гафич, М. Гейченко, Ю. Іноземцев, М. Костенко, О. Ремезова, У. Селівачова, В. Шовкопляс.

У конференції взяло участь понад 80 спеціалістів із 30 науково-дослідних установ, вищих навчальних закладів, виробничих геологічних організацій України і Російської Федерації – це 3 академіки та 2 член-кореспонденти НАН України, члени галузевих академій, доктори і кандидати наук, інженери й аспіранти. Видано збірник матеріалів “Сучасні проблеми літології осадових басейнів України та суміжних територій” із 88 доповідями, що охоплює широкий спектр сучасних проблем літології – від загальних проблем теорії

літогенезу, питань фаціального і формаційного аналізу, поширення корисних копалин в осадових басейнах до літологічної термінології.

Колектив Інституту геології і геохімії горючих копалин (ІГГК) НАН України гідно представили: член-кореспондент НАН України, професор Ю. Сеньковський, д. геол. н. І. Наумко, О. Кохан, В. Ревер, Т. Рудницька, О. Черемісска, Ю. Череміський.

Конференцію відкрив співголова конференції, голова Українського літологічного комітету ВНЗ НАН України, директор Відділення морської геології та осадового рудоутворення ННПМ НАН України, академік НАН України Є. Шнюков.

Конструктивному обговоренню питань, передбачених програмою конференції, сприяли численні різнопланові доповіді на чотирьох пленарних засіданнях, на яких по черговою головували П. Гожик, Є. Шнюков, О. Митропольський, В. Янко-Хомбах.

У рамках фундаментальної проблеми “Сучасні проблеми літології” на I Пленарному засіданні 9 жовтня 2012 р. із замовними доповідями виступили Є. Шнюков на тему “*Розвиток літологічних досліджень в Україні*” (співавтори: П. Гожик, О. Митропольський), О. Япаскерт – “*Осадове породоутворення у стратисфері (від діагенезу до метаморфізму)*”, О. Лукін – “*Літолого-епігенетичні критерії нафтогазоносності глибокозалеглих осадових комплексів*”, М. Костенко – “*Літологічні дослідження – невід’ємна складова регіональних геологічних досліджень в Україні*” (М. Гейченко), Ю. Сеньковський – “*Криптобіогенні силіциди крейдового віку Подоло-Карпатського сегменту океану Тетіс*” (С. Шехунова), В. Геворк’ян – “*Геологічне значення закону В. І. Вернадського про постійність біомаси в біосфері Землі*”, О. Ремезова – “*Перспективи подальшого вивчення і використання титанових родовищ України*” (Л. Галецький).

Наголосимо, що фундаментальні проблеми сучасної літологічної науки безпосередньо перекликаються з тематикою секції “Нафтогазова літологія та літологія горючих копалин”, яку на II Пленарному засіданні 9 жовтня 2012 р. вдало висвітлили: І. Наумко у виступі на тему “*Леткі компоненти у флюїдних включеннях і закритих порах порід перспективно сланцевогазоносних комплексів палеозою Волино-Поділля*” (І. Куровець, С. Куровець, Б. Сахно, П. Чепусенко), В. Макагон – “*Літолого-фаціальні особливості верхньо- і середньокам’яновугільних відкладів Бахмутської котловини (на прикладі аналізу ядра свердловини Артемівська 1)*” (В. Кривошеєв, О. Пекельна), Н. Вергельська – “*Особливості будови пласта I₃ Красноармійського вуглепромислового району Донецького басейну*” (М. Філіппов), В. Огар – “*Візейські кременисті породи США та України: поширення, генезис та нафтогазоносність*”, В. Лисенко – “*Дегазація і процеси літогенезу у підводній частині пляжної зони бухти Ласпі (ПБК)*” та “*Ознаки глибинної палеодегазації за результатами вивчення вапняків верхньої юри Гірського Криму*”.

Відразу після виголошених доповідей на цьому пленарному засіданні розпочала роботу секція “Загальні та регіональні проблеми літології”, на якій доповідали: М. Шеставін на тему “*Оцінка можливостей вловлювання і збереження CO₂ в палеозойських осадових відкладах Донбасу*” (С. Беспалова, М. Жикаляк, В. Осетров), Д. Хрущов – “*Проект Російсько-Українського фонду фундаментальних досліджень “Цифрове структурно-літологічне моделювання розсітищ важких мінералів*” (О. Лобасов, О. Ремезова, І. Чижова, М. Ковальчук, Р. Чефронов, Ю. Кирпач, Т. Свівальнева), Л. Босевська – “*Структурно-літологічна характеристика соляних діапирів Закарпаття*”, І. Потапчук – “*Структурно-літологічне картографування окремих стратиграфічних підрозділів осадового чохла платформних областей та його прогностичне значення*”.

10 жовтня 2012 р. на продовженні секції “Загальні та регіональні проблеми літології” III Пленарного засідання виступили: В. Баранов з доповіддю “*Стадії літогенезу та ущільнення порід*”, В. Бублясь – “*Вплив статичних електричних струмів і мікрогеодинамічних процесів на літогенез покривних відкладів*” (М. Бублясь), О. Костюк – “*Літогенетичні особливості відкладів яремчанського горизонту Скибової зони Українських Карпат*” (К. Деревська) і “*Седиментологічні риси крейдово-еоценових строкатоколірних горизонтів Скибової структурно-фаціальної зони Українських Карпат*” (Л. Генералова), В. Гончаров – “*Інноваційні інформаційні геологічні технології в літологічних дослідженнях*” (І. Бабко, О. Каленська, Л. Савел’єва), І. Ломакін – “*Геодинамічні умови формування сарматських відкладів Гераклеїського плато (південно-західний Крим)*” (В. Іванов, О. Тополок), Г. Компанець – “*Міденосність верхньоюрської червоноколірно-теригенної субформації Придобрюзького прогину*” (М. Ковальчук, Л. Константиненко, О. Шестаков, Л. Фігура), М. Петруняк – “*Динамічний вплив живих організмів на седиментогенні утворення та геохімічне середовище мінералоутворення*” (О. Черемісска, Ю. Череміський), Г. Седаєва – “*Будова і склад пограничного глинистого горизонту девону-карбону у розрізах західного схилу Приполярного і Південного Уралу*” (Н. Рябінкіна) та “*Використання мінерально-геохімічних характеристик дисульфідів заліза при вирішенні питань історії геологічного розвитку Гірського Криму*” (Т. Майорова, С. Светов, К. Устюгова),

Я. Тузяк – “Проект модернізованої й деталізованої чинної стратиграфічної схеми нижньокрейдових відкладів Рівнинного Криму”, О. Череміська – “Геолого-палеоокеанографічні аспекти формування відкладів стебницької світи Карпатського сегменту Паратетису”, Ю. Череміський – “Тектоніка конседиментогенезу Передкарпатського прогину Центрального Паратетису”.

У секції “Наукові повідомлення” з доповідями виступили Н. Сюмар на тему “Літолого-геохімічні особливості нижньофаменської соленосної формації Дніпровсько-Донецької западини”, С. Стадніченко – “Закономірності розвитку процесів галокатагенезу в межах площ, приурочених до солянокупольних структур (на прикладі південно-східної частини Дніпровсько-Донецької западини)”, Н. Тітова – “Літологічний склад твердих викидів сопки Булганацького грязьового вулкану” (В. Нестеровський), І. Остряньська – “Літологія та декоративні властивості Велико-Кужелевського прояву мармурового оніксу на Волино-Поділлі”, Ю. Садовий – “Полігаліт в міоценових галогенних формаціях Передкарпатського прогину” (В. Садовий), О. Усмінська – “Корисні копалини міоценових відкладів центральної частини Волино-Поділля”, К. Кориченський – “Незвичайні чорні піски в сучасних пляжних відкладах Каламітської затоки” (В. Нестеровський).

Тематику секції “Літологія відкладів морських басейнів; сучасне осадоконакопичення” на IV Пленарному засіданні 10 листопада розвинули: С. Кадурін з доповіддю на тему “Сучасне осадоконакопичення на північно-західному шельфі Чорного моря в контексті теорії відкритих нерівноважних систем”, О. Анкіндінова – “Модель гідродинамічної активності в авандельтовій частині чилійської дельти р. Дунай”, С. Федосєєнков – “Технологія автоматизованої дистанційної профільної ґрунтової зйомки морського дна” (А. Гончар, Л. Шличек, О. Сафонов), Ю. Іноземцев – “Умови осадоконакопичення на північному заході шельфу Чорного моря в пізньому плейстоцені–голоцені” (Н. Тюленєва, О. Паришев), І. Сучков – “Уявлення про мінеральний склад залізо-марганцевих утворень Індійського океану в зв’язку з їхнім генезисом”, О. Ольштинська – “Діатомові водорості голоценових відкладів прибережної частини каркінітського сектора Чорного моря” (Ю. Тимченко), Н. Тюленєва – “Потужність голоценових донних відкладів у межах північно-західного шельфу Чорного моря” (І. Сучков), О. Омельчук – “Рудні кірки північних підводних гір Імператорського хребта (Тихий океан)”, Н. Федорончук – “Теригенне і аутигенне золото в морських осадах” (І. Сучков), В. Янко-Хомбах – “Огляд проектів IGCP 521 і INQUA 0501 “Каспійсько-чорноморсько-середземноморський коридор за останні

30 тис. років: вплив зміни клімату і рівня моря на адаптацію людини”, “Зміни рівня і солоності Чорного моря за останні 30 тис. років за мікрофауною і літологією донних осадов” та “Періодичність вторгнення водних мас із Середземного і Каспійського моря в Чорне море в плейстоцені: Реконструкція за форамініферами, молюсками і літологією” (С. Ніколаєв, І. Мотненко), Є. Старосельський – “Відмінності метану вугільних покладів від традиційного газу і ключові чинники його вивільнення” (Г. Рудько).

Низку доповідей було виставлено на стенди, серед них працівників ІГГК НАН України: “Геодинамічні умови формування карбонатних верхньокрейдових відкладів північно-західного шельфу Чорного моря” (М. Павлюк, О. Савчак), “Геологічні формації Волино-Поділля” (М. Павлюк, Б. Різун, А. Медведєв), “Літофації пізньокрейдових флішових відкладів Скибової зони Українських Карпат” (Т. Рудницька), “Літофації та типи розрізів середньомайкопських відкладів Каркінітсько-Північнокримського прогину” (О. Кохан), “Нові дані з літології еоценових відкладів північно-західного шельфу Чорного моря” (В. Ревер), “Нові дані про умови формування вугленосних відкладів Львівсько-Волинського басейну” (В. Шульга, М. Матрофайло, І. Костик, М. Король), “Оцінка впливу геологічних чинників на петрофізичні властивості порід-колекторів різних нафтогазоносних провінцій України” (І. Куровець, Г. Притулка, Ю. Лисак).

У дискусії на завершальному пленарному засіданні 10 жовтня 2012 р. виступили В. Баранов, О. Япаскурт, Д. Хрущов, І. Наумко, В. Янко-Хомбах, М. Ковальчук, В. Нестеровський, Є. Шнюков, які віддали належне високому науковому рівневі конференції, наголосили на потребі постійного проведення таких форумів учених, висловили подяку членам Оргкомітету за докладення значних зусиль з організації і проведення конференції та сприяння доброму настроєві і надання насаги усім учасникам. Особливої відзнаки заслуговує діяльність вченого секретаря С. Шехунової, на чий плечі звалився весь тягар науково-організаційних турбот, бо лише той, хто організовував і проводив такі конференції, знає, яка це складна, особливо тепер, праця.

Конференцію прикрасила геологічна екскурсія, організована для учасників 11 жовтня 2012 р., під час якої вони детально ознайомилися з Іршанською групою розсіпних родовищ титану в північно-західній частині Українського щита (Житомирська область).

Логічним підсумком конференції став лозунг: до зустрічі восени 2014 р. на IV Міжнародній науковій конференції з актуальних проблем літогенезу осадових басейнів України та суміжних територій!

Доктор геологічних наук
Ігор НАУМКО